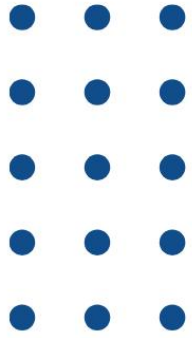

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

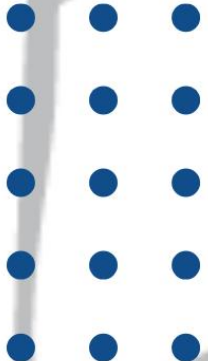
TEISMŲ PRAKTIKOS APŽVALGA

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

2026

LIEPA–RUGPJŪTIS

TURINYS

I. ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS	5
ANK 424 straipsnio 3 dalies taikymas.....	5
<i>Dėl reikalavimo asmenims įvykdyti papildomas sąlygas, susijusias su Lietuvos Respublikoje atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimu</i>	<i>5</i>
ANK 625 straipsnio taikymas	6
<i>Dėl nutarimų administracinio nusižengimo byloje ne teismo tvarka priėmusios institucijos sutikimo su skundu tvarkos.....</i>	<i>6</i>
ANK 642 straipsnio 2 dalies taikymas.....	7
<i>Dėl administracinio nusižengimo bylos nagrinėjimo ribų apylinkės teisme ir administracinės atsakomybės patraukto asmens teisinės padėties pasunkinimo</i>	<i>7</i>
II. BAUDŽIAMOSIOS BYLOS	8
1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo įstatymo taikymas.....	8
BK 3 straipsnio 2 dalies, 222 straipsnio 1 dalies taikymas.....	8
<i>Dėl įstatymo grįžtamosios galios</i>	<i>8</i>
BK 63 straipsnio 9 dalies taikymas	9
<i>Dėl bausmių bendrinimo</i>	<i>9</i>
BK 72 straipsnio 5 dalies taikymas	10
<i>Dėl eismo įvykio metu apgadintos nusikalstamos veikos priemonės (automobilio) konfiskavimo</i>	<i>10</i>
BK 281 straipsnio 1 dalies taikymas	11
<i>Dėl priežastinio ryšio</i>	<i>11</i>
BK 281¹ straipsnio 1 dalies taikymas	12
<i>Dėl atsakomybės už motorinio dviračio vairavimą esant neblaiviam ir BK 281¹ straipsnio 1 dalyje nurodytos nusikaltimo padarymo priemonės.....</i>	<i>12</i>
2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymo laikymasis.....	13
BPK 20 straipsnio 1, 3 ir 4 dalių nuostatų laikymasis.....	13
<i>Dėl daugiafunkcės pažeidimų kontrolės sistemos (toliau – DPKS) fiksuotų transporto priemonių ir jų fiksavimo šaltinių duomenų bazėje saugomų duomenų atitikties įrodymams keliamiems reikalavimams.....</i>	<i>13</i>
BPK 115 straipsnio nuostatų laikymasis.....	14
<i>Dėl neturtinės žalos atlyginimo.....</i>	<i>14</i>
III. CIVILINĖS BYLOS	15
Asmenys.....	15
<i>Dėl advokato drausminės atsakomybės individualizavimo</i>	<i>15</i>
Daiktinė teisė.....	16
<i>Dėl maksimaliąją hipoteką viršijančios prievolių dalies išieškojimo</i>	<i>16</i>

Sutarčių teisė	17
<i>Dėl išlaikymo iki gyvos galvos sutarties esminio pažeidimo ir įrodinėjimo naštos paskirstymo, rentos gavėjui pareiškus ieškinį dėl tokios sutarties nutraukimo</i>	17
Civilinė atsakomybė	19
<i>Dėl verslo sprendimų priėmimo taisyklės taikymo ir teismo pareigos motyvuoti sprendimų turinio</i>	19

I. ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS

ANK 424 straipsnio 3 dalies taikymas

Dėl reikalavimo asmenims įvykdyti papildomas sąlygas, susijusias su Lietuvos Respublikoje atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimu

Apžvelgiamoje administracinio nusižengimo byloje asmuo buvo nubaustas pagal ANK 424 straipsnio 3 dalį už tai, kad vairavo transporto priemonę neturėdamas teisės vairuoti, kai, pasibaigus teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo terminui, neįvykdė sąlygų ją susigrąžinti. Prašyme atnaujinti administracinio nusižengimo bylą administracinėn atsakomybėn patraukto asmens atstovas teigė, kad teismai netinkamai išaiškino ir pritaikė ANK 424 straipsnio 3 dalį. Pareiškėjas paaiškino, kad administracinėn atsakomybėn patrauktas asmuo nuolat negyvena Lietuvoje, turi galiojančią teisę vairuoti transporto priemones, suteiktą Jungtinėse Amerikos Valstijose. Anksčiau paskirto teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo terminas ANK 424 straipsnio 3 dalyje nustatyto nusižengimo padarymo metu jau buvo pasibaigęs. Kadangi draudimo laikotarpis (atėmimo terminas) baigėsi, o asmuo turi galiojančią teisę vairuoti kitoje valstybėje, jis, pareiškėjo nuomone, galėjo ir gali vairuoti transporto priemones ir Lietuvoje.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – SEAKĮ) pakeitimais, įsigaliojusiais 2022 m. lapkričio 1 d., be kita ko, patikslintos SEAKĮ 24 straipsnio ir 13 straipsnio 9 dalies nuostatos, siekiant užtikrinti, kad pagal Lietuvos Respublikos nacionalinius teisės aktus iš ne Lietuvos Respublikos gyventojų nebūtų reikalaujama įvykdyti papildomas sąlygas, susijusias su Lietuvos Respublikoje atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimu, tam, kad pasibaigus teisės vairuoti atėmimo terminui būtų pripažįstamas užsienyje išduotas vairuotojo pažymėjimas. Asmeniui, kuris nuolat gyvena užsienyje ir turi 1) Europos Sąjungos valstybėse narėse ir Europos laisvosios prekybos asociacijos šalyse išduotus galiojančius vairuotojo pažymėjimus, 2) 1926 metų Paryžiaus konvencijos dėl automobilių eismo, 1949 metų Ženevos konvencijos dėl kelių eismo ir 1968 metų Vienos konvencijos dėl kelių eismo susitariančiųjų šalių išduotus ir šių konvencijų reikalavimus atitinkančius nacionalinius ir tarptautinius vairuotojo pažymėjimus, o tapus nuolatinio Lietuvos Respublikos gyventoju – ne ilgiau kaip šešis mėnesius nuo nuolatinio Lietuvos Respublikos gyventojų statuso įgijimo, pasibaigus teisės vairuoti transporto priemonę atėmimo terminui, netaikomos papildomos sąlygos, nustatytos SEAKĮ 24 straipsnyje, kad būtų grąžinta Lietuvos Respublikoje atimta teisė vairuoti transporto priemones. Tačiau tai netaikytina asmenims, kurie teisės pažeidimo, už kurį atimta teisė vairuoti transporto priemones, padarymo metu buvo nuolatiniais Lietuvos Respublikos gyventojais ar turėjo leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje. Be to, ANK 424 straipsnio 3 dalies prasme neturinčiais teisės vairuoti transporto priemonę laikytini minėtų vairuotojo pažymėjimų turėtojai, kurie nėra sukakę SEAKĮ nustatyto atitinkamo amžiaus, taip pat jeigu vairuotojo pažymėjimai buvo išduoti asmenims, kuriems atimta teisė vairuoti transporto priemones. Nelaikytini turinčiais teisę vairuoti transporto priemonę ir tie asmenys, kuriems vairuotojo pažymėjimo galiojimas yra apribotas, sustabdytas ar vairuotojo pažymėjimas atimtas jį išdavusioje valstybėje.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad šiuo atveju tiek bylą nagrinėjusi institucija, tiek teismai, konstatuodami, kad asmuo padarė administracinį nusižengimą, vadovavosi išimtinai SEAKĮ 24 straipsnio nuostatomis, įtvirtinančiomis papildomas sąlygas susigrąžinti atimtai teisei vairuoti transporto priemonę, tačiau netyrė ir neanalizavo jų SEAKĮ 13 straipsnio 9 dalies nuostatų kontekste. Dėl to liko iki galo neištirtos ir neįvertintos aplinkybės dėl asmens nuolatinės gyvenamosios vietos, jo turimo vairuotojo pažymėjimo atitikties ar neatitikties SEAKĮ 13 straipsnio 9 dalies nuostatomis ir kitos aplinkybės, lemiančios SEAKĮ 24 straipsnyje nustatytų papildomų sąlygų taikymą ar netaikymą.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas apygardos teismo nutartį panaikino ir perdavė administracinio nusižengimo bylą nagrinėti apygardos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 20 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. e2AT-35-511/2026

ANK 625 straipsnio taikymas

Dėl nutarimą administracinio nusižengimo byloje ne teismo tvarka priėmusios institucijos sutikimo su skundu tvarkos

Šioje administracinio nusižengimo byloje institucija nubaudė asmenį pagal ANK 415 straipsnio 1 ir 2 dalis, 424 straipsnio 4 dalį už tai, kad jis vairavo transporto priemonę, kurios privalomoji techninė apžiūra nustatyta tvarka nebuvo atlikta ir kuri nebuvo apdrausta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu bei neįregistruota įstatymų nustatyta tvarka, kai teisė vairuoti transporto priemones jam buvo atimta. Išnagrinėjęs administracinę atsakomybę patraukto asmens skundą, apylinkės teismas institucijos nutarimą panaikino ir administracinio nusižengimo teiseną nutraukė. Apygardos teismas institucijos apeliacinį skundą atmetė. Prašyme atnaujinti administracinio nusižengimo bylą institucija teigė, kad apygardos teismas skundžiamoje nutartyje nepagrįstai nurodė, jog ANK 625 straipsnio nuostatos nedraudžia institucijai sutikti su skundo argumentais ir panaikinti skundžiamą institucijos nutarimą tais atvejais, kai skundas dėl jo paduotas praleidus skundo padavimo terminą.

Teisėjų kolegija išaiškino, kad, pagal ANK 625 straipsnyje nustatytą tvarką, nutarimą administracinio nusižengimo byloje ne teismo tvarka priėmusi institucija visišką arba dalinį sutikimą su paduotu skundu dėl institucijos nutarimo gali išreikšti tik šio nutarimo apskundimo laikotarpiu. Suėjus ne teismo tvarka priimto nutarimo apskundimo terminui, institucijos nutarimo teisėtumas ir pagrįstumas gali būti tikrinamas tik atnaujinus praleistą skundo padavimo terminą, o tai gali daryti tik apylinkės teismas. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad aptariamam atveju apygardos teismas netinkamai aiškino ANK 625 straipsnio nuostatas ir padarė nepagrįstas išvadas, jog institucija, vadovaudamasi ANK 625 straipsnio nuostatomis, gavusi administracinę atsakomybę patraukto asmens ir jo įgalioto atstovo skundus dėl institucijos nutarimo, kurie buvo paduoti praleidus nutarimo apskundimo terminą, turėjo dvi galimybes sutikti su skundų argumentais, panaikinti skundžiamą nutarimą ir išsamiai ištirti bylos aplinkybes, tačiau to nepadarė.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus ir į tai, kad byloje liko tinkamai neištirtos bylai teisingai išspręsti reikšmingos aplinkybės, nepatikrinti byloje esantys duomenys ir nepašalinti tarp jų esantys prieštaravimai sprendžiant klausimą dėl asmens, kuriam administracinio nusižengimo teisena nutraukta, kaltės, teisėjų kolegija teismų ir institucijos sprendimus panaikino ir perdavė administracinio nusižengimo bylą nagrinėti institucijai.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 15 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. e2AT-34-594/2026

ANK 642 straipsnio 2 dalies taikymas

Dėl administracinio nusižengimo bylos nagrinėjimo ribų apylinkės teisme ir administracinės atsakomybės patraukto asmens teisinės padėties pasunkinimo

Apžvelgiamoje administracinio nusižengimo byloje institucijos nutarimu asmeniui už ANK 422 straipsnio 5 dalyje nustatyto administracinio nusižengimo padarymą buvo paskirta 800 Eur dydžio bauda su administracinio poveikio priemonėmis – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu šešiams mėnesiams ir draudimu vairuoti transporto priemones, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai, dvylikai mėnesių. Išnagrinėjęs administracinę atsakomybės patraukto asmens skundą, kuriuo jis prašė taikyti jam ANK 34 straipsnio 6 dalies nuostatas, iki trijų mėnesių sutrumpinti teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo terminą ir panaikinti paskirtą administracinio poveikio priemonę – draudimą vairuoti transporto priemones, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai, apylinkės teismas šį skundą patenkino iš dalies, t. y. panaikino administracinio poveikio priemonę – draudimą dvylikai mėnesių vairuoti transporto priemones, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai, tačiau kitos pažeidėjui paskirtos administracinio poveikio priemonės – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo – terminą pailgino nuo šešių iki dvylikos mėnesių. Apygardos teismas administracinę atsakomybės patraukto asmens skundo netenkino. Prašyme atnaujinti administracinio nusižengimo bylą pažeidėjo atstovė nurodė, kad apylinkės teismas pasunkino jos atstovaujamojo teisinę padėtį, dėl to ji prašo panaikinti teismų nutartis ir palikti galioti institucijos nutarimą.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pabloginti administracinę atsakomybės traukiamo asmens ir asmens, dėl kurio administracinio nusižengimo teisena nutraukta, padėtį teismas gali tik tuo atveju, kai dėl to yra nukentėjusiojo skundas, o šių asmenų padėtis negali būti pabloginta daugiau, negu to prašoma skunde (ANK 642 straipsnio 2 dalis). Aptariamam atveju prašymo nustatyti ilgesnį teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo terminą savo pateiktame skunde dėl institucijos nutarimo administracinę atsakomybės patrauktas asmuo nebuvo pateikęs. Teisėjų kolegija konstatavo, kad apylinkės teismas, nagrinėdamas bylą tik pagal administracinę atsakomybės patraukto asmens skundą, nesant prašymo pakeisdamas šiam asmeniui institucijos paskirtas administracinio poveikio priemonės (teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą šešiams mėnesiams ir draudimą vairuoti transporto priemones, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai, dvylikai mėnesių) į administracinio poveikio priemonę – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą dvylikai mėnesių, taip nustatydamas gerokai ilgesnį savo esme griežtesnės ir asmens teises labiau suvaržančios administracinio poveikio priemonės terminą, pasunkino

administracinę atsakomybę patraukto asmens teisinę padėtį. Šio esminio proceso teisės pažeidimo apygardos teismas, atmesdamas administracinę atsakomybę patraukto asmens apeliacinį skundą, neištaisė, dėl to apylinkės teismo ir apygardos teismo nutartys naikintinos, paliekant galioti institucijos nutarimą. Kartu Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad, kol buvo išnagrinėta ši atnaujinta administracinio nusižengimo byla, suėjo apylinkės teismo nutartimi paskirtos administracinio poveikio priemonės – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo dvylikai mėnesių – terminas, o AB „Regitra“ raštas patvirtina, kad administracinę atsakomybę patrauktas asmuo jau susigrąžino teisę vairuoti transporto priemonės ir jam išduotas vairuotojo pažymėjimas. Taigi dėl teismų padaryto esminio proceso pažeidimo administracinio poveikio priemonė – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas – buvo vykdoma dvigubai ilgesnį laiką, nei paskyrė institucija nutarimu, o palikus galioti šį institucijos nutarimą, administracinio poveikio priemonės – draudimo dvylika mėnesių vairuoti transporto priemonės, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai, vykdymas neatitiktų administracinių nusižengimų teisenos paskirties ir teisingumo principo reikalavimų, nes, pagal ANK 2 straipsnio 3 dalį, niekam negali būti antrą kartą skiriama administracinė nuobauda už tą pačią veiką.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija teismų nutartis panaikino ir institucijos nutarimą paliko galioti be pakeitimų, kartu nutardama laikyti, kad administracinę atsakomybę patrauktas asmuo yra įvykdęs institucijos nutarimu paskirtas administracinio poveikio priemonės.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 1 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. e2AT-32-648/2026

II. BAUDŽIAMOSIOS BYLOS

1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo įstatymo taikymas

BK 3 straipsnio 2 dalies, 222 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl įstatymo grįžtamosios galios

Šioje baudžiamojoje byloje nuteistosios gynėjas kasaciniame skunde teigė, kad apeliacinės instancijos teismas, perkvalifikuodamas nuteistosios nusikalstamą veiką iš šiuo metu galiojančios 2023 m. balandžio 27 d. redakcijos BK 222 straipsnio 1 dalies į nusikalstamos veikos padarymo metu galiojusią BK 222 straipsnio 1 dalies redakciją (2004 m. liepos 5 d. įstatymo Nr. IX-2314 redakcija), netinkamai pritaikė baudžiamąjį įstatymą, kadangi naujoji BK 222 straipsnio 1 dalies redakcija švelnina nuteistosios padėtį.

Kasacinis teismas išaiškino, kad, palyginus naują BK 222 straipsnio 1 dalies redakciją su nuteistosios nusikalstamos veikos padarymo metu galiojusia šio straipsnio redakcija, matyti, kad naujoje BK 222 straipsnio 1 dalies redakcijoje įstatymų leidėjo įtvirtinti pakeitimai švelnina bausmę, nes, be terminuoto laisvės atėmimo, arešto ir bausdos bausmių, nustatyta dar viena nauja alternatyvi bausmė – laisvės apribojimas. Taigi, šiuo aspektu, vadovaujantis BK 3 straipsnio 2 dalimi, baudžiamasis įstatymas išties turi grįžtamąją galią. Tačiau vien teisės

normų sankcijų palyginimo nepakanka sprendžiant, kuri baudžiamojo įstatymo redakcija yra švelnesnė BK 3 straipsnio prasme. Sprendžiant šį klausimą būtina įvertinti ir atitinkamų baudžiamojo įstatymo normų dispozicijas, nes jų pakeitimai taip pat gali turėti įtakos asmens teisei padėčiai. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad šiuo metu galiojanti BK 222 straipsnio redakcija ne tik sušvelnino šio straipsnio 1 dalies sankcijoje nustatytą bausmę, bet ir pakeitė nusikalstamos veikos sudėtį, išplėsdama baudžiamosios atsakomybės ribas. Be to, naujojoje BK 222 straipsnio 1 dalies redakcijoje išplėsti ir nusikalstamos veikos padariniai, su kuriais siejama baudžiamoji atsakomybė (didelė turtinė žala valstybei, fiziniam ar juridiniam asmeniui).

Kasacinis teismas konstatavo, kad nors nuteistajai pagal BK 222 straipsnio 1 dalį nebuvo inkriminuotas žalos požymis, apeliacinės instancijos teismas pagrįstai nusprendė, kad ir nesant šio požymio naujoji BK 222 straipsnio redakcija išplečia baudžiamosios atsakomybės ribas ir iš esmės sunkina nuteistosios teisinę padėtį, todėl pagal BK 3 straipsnio 2 dalį neturi grįžtamosios galios. Be to, apeliacinės instancijos teismas teisingai pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas, taikydamas nuteistajai naująją BK 222 straipsnio 1 dalies redakciją, už šią nusikalstamą veiką paskyrė baudą, kuri buvo numatyta ir nusikalstamos veikos padarymo metu galiojusios BK 222 straipsnio 1 dalies sankcijoje. Dėl to šiuo metu galiojančios BK 222 straipsnio 1 dalies sankcijos pakeitimai, papildant ją alternatyvia laisvės apribojimo bausme, nuteistosios teisei padėčiai jokios įtakos neturėjo.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija nuteistosios gynėjo kasacinį skundą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-133-648/2026

BK 63 straipsnio 9 dalies taikymas

Dėl bausmių bendrinimo

Apžvelgiamoje atnaujintoje baudžiamojoje byloje nuteistasis teigė, kad, subendrinus Marijampolės apylinkės teismo 2024 m. birželio 28 d. nuosprendžiu ir Šiaulių apygardos teismo 2023 m. vasario 8 d. nutartimi paskirtas laisvės atėmimo bausmės, buvo netinkamai apskaičiuotas į paskirtą galutinę subendrintą bausmę įskaitytinas laikas.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad, esant įsiteisėjusiai Marijampolės apylinkės teismo 2025 m. birželio 2 d. nutarčiai, tas pats teismas neturėjo jokio teisėto pagrindo iš naujo spręsti, ar šia nutartimi buvo tinkamai išspręstas bausmės įskaitymo klausimas, tačiau, neatsižvelgdamas į tai, 2025 m. liepos 7 d. nutartimi, išnagrinėjęs Lietuvos kalėjimų tarnybos Pravieniškų 1-ojo kalėjimo teikimą dėl nutarties patikslinimo, jis patikslino 2025 m. birželio 2 d. nutartį nurodydamas, kad į nuteistajam paskirtos bausmės laiką įskaitoma ne visa Šiaulių apygardos teismo 2023 m. vasario 8 d. nutartimi paskirta ir atlikta vienerių metų penkių mėnesių laisvės atėmimo bausmė, o tik nuteistojo realiai atlikta šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė. Taigi teisėjų kolegija konstatavo, kad po šios 2025 m. liepos 7 d. nutarties priėmimo to paties teismo įsiteisėjusioje 2025 m. birželio 2 d. nutartyje spręstas klausimas dėl bausmės laiko įskaitymo buvo išspręstas kitaip ir pakeista

šios nutarties esmė, nes, nuteistajam į 2025 m. birželio 2 d. nutartimi subendrintos bausmės laiką įskaičius tik realiai atliktos bausmės dalį, atliktinos laisvės atėmimo bausmės terminas pailgėjo, tokiu būdu, nesant prokuroro skundo dėl 2025 m. birželio 2 d. nutarties, nuteistojo teisinė padėtis buvo pabloginta. Nors, pagal BPK 361 straipsnio 2 dalį, nuosprendžio vykdymo metu teismas turi teisę įskaityti atliktą bausmę, kai bausmė paskirta pagal kelis nuosprendžius, jeigu atliktoji bausmė teismo nuosprendžiu neįskaityta arba įskaityta netiksliai, tačiau ši nuostata neturėtų būti suprantama kaip galimybė teismui peržiūrėti ir iš esmės pakeisti savo priimtą sprendimą, o tuo labiau pabloginti nuteistojo teisinę padėtį (kaip ir šiuo atveju). Draudimas priimti sprendimus, iš esmės keičiančius nuosprendžio (šiuo atveju – nutarties) esmę, imperatyviai įtvirtintas BPK 361 straipsnio 1 dalyje. Taigi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nusprendė, kad teismas, priimdamas 2025 m. liepos 7 d. nutartį ir joje iš esmės kitaip išspręsdamas įsiteisėjusioje 2025 m. birželio 2 d. nutartyje spręstą klausimą, nesilaikė paminėtų baudžiamojo proceso nuostatų ir padarė esminį baudžiamojo proceso pažeidimą.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija panaikino Marijampolės apylinkės teismo 2025 m. liepos 7 d. ir Kauno apygardos teismo 2025 m. rugpjūčio 7 d. nutartis ir atitinkamai pakeitė Marijampolės apylinkės teismo 2025 m. birželio 2 d. nutartį.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2A-2-594/2026

BK 72 straipsnio 5 dalies taikymas

Dėl eismo įvykio metu apgadintos nusikalstamos veikos priemonės (automobilio) konfiskavimo

Šioje baudžiamojoje byloje nuteistasis kasaciniu skundu nesutiko su apeliacinės instancijos teismo sprendimu konfiskuoti automobilio vertę, buvusią iki eismo įvykio, o ne patį automobilį ar jo vertę, likusią po įvykio metu patirtų apgadinimų.

Kasacinis teismas nurodė, kad, kai byloje nustatytas konfiskuotinas turtas, teismas pirma privalo įvertinti galimybę tokį turtą konfiskuoti, remdamasis BK 72 straipsnio 1–4 dalimis, ir, tik nesant tokios galimybės arba kai dėl tam tikrų priežasčių tai netikslinga, turėtų spręsti klausimą dėl konfiskuotino turto vertės išieškojimo, vadovaudamasis BK 72 straipsnio 5 dalimi. Šioje byloje nenustatytos išskirtinės aplinkybės, pagrindžiančios BK 72 straipsnio 5 dalyje įtvirtintos normos taikymą. Nors automobilis yra registruotas ne nuteistojo vardu, tačiau žemesnės instancijos teismai, spręsdami klausimą dėl automobilio likimo, nustatė, kad automobilis priklauso nuteistajam. Teisėjų kolegija priminė kasacinio teismo praktiką, kad, kai automobilis priklauso savininkui, sprendimas išieškoti iš nuteistojo transporto priemonės vertę vien dėl to, kad tokį (sugadintą) automobilį bus sudėtinga realizuoti, neatitinka nei turto konfiskavimo teisinės paskirties, nei BK 72 straipsnio 5 dalyje nustatytų sąlygų. Taigi kasacinis teismas nusprendė, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimas ir jį pagrindžiantys motyvai išieškoti konfiskuotino automobilio vertę atitinkančią pinigų sumą, o ne konfiskuoti automobilį neatitinka suformuotos teismų praktikos bei BK 72 straipsnio 3 ir 5 dalių nuostatų.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pakeitė teismų sprendimus ir konfiskavo nusikalstamos veikos priemonę – automobilį.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-125-594/2026

BK 281 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl priežastinio ryšio

Apžvelgiamoje baudžiamojoje byloje nuteistasis kasaciniu skundu nesutiko su jo nuteisimu pagal BK 281 straipsnio 1 dalį už tai, kad, vairuodamas automobilį antra eismo juosta ir artėdamas prie pėsčiųjų perėjos, jis nesustojo, nors pirmąją eismo juosta važiuojantis automobilis prieš perėją buvo sustojęs, ir perėjoje partrenkė elektriniu paspirtuku važiuojantį nukentėjusįjį, šiam buvo nesunkiai sutrikdyta sveikata. Nukentėjusysis taip pat pažeidė KET, nes per pėsčiųjų perėją važiuojo nenulipęs nuo paspirtuko.

Kasacinis teismas, pritardamas teismų išvadai dėl nuteistojo KET pažeidimų lemiamos įtakos eismo įvykiui, pažymėjo, kad automobilius vairuojantiems asmenims, artėjantiems prie nereguliuojamos pėsčiųjų perėjos, keliami didesnio atidumo reikalavimai. Vadovaujantis KET 30 punkto reikalavimais, tokioje situacijoje vairuotojas privalo imtis papildomų atsargumo priemonių tamsiuoju paros metu, esant blogam matomumui arba tais atvejais, kai pėsčiųjų perėja iš vairuotojo vietos nėra gerai apžvelgiama, ir įsitikinti, kad pėsčiųjų perėjoje nėra pėsčiųjų, kuriuos turėtų praleisti. Artėdamas prie pėsčiųjų perėjos antra juosta automobilio vairuotojas gali nematyti dešinėje kelio pusėje į pėsčiųjų perėją įžengusių ar ketinančių ją eiti asmenų, todėl tai, kad kitas pirmąją juosta važiuojantis automobilis sulėtino greitį ar sustojo prieš pėsčiųjų perėją, pagal KET 31 punktą yra imperatyvus signalas stabdyti automobilį. Šios nustatytos taisyklės pažeidimas kelia tiesioginį pavojų pėsčiųjų perėją kertantiems asmenims ir padidina sunkių padarinių jiems atsiradimo riziką. Nors šiuo atveju nukentėjusysis taip pat nesilaikė KET reikalavimų, nenulipo nuo elektrinio paspirtuko ir juo važiuojo per pėsčiųjų perėją, teisėjų kolegijos vertinimu, tai nereiškia, kad automobilį vairavęs nuteistasis nepažeidė KET 31 punkto reikalavimo ar kad jo padarytas pažeidimas prarado savo svarbą eismo įvykiui kilti.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nuteistojo kasacinį skundą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-136-788/2026

BK 281¹ straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl atsakomybės už motorinio dviračio vairavimą esant neblaiviam ir BK 281¹ straipsnio 1 dalyje nurodytos nusikaltimo padarymo priemonės

Šioje baudžiamojoje byloje asmuo buvo kaltinamas tuo, kad būdamas neblaivus, – nustatytas 2,02 promilės neblaivumas, – vairavo motorinį dviratį su benzininiu vidaus degimo varikliu. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad motorinis dviratis BK 281¹ straipsnio 1 dalies prasme motorine transporto priemone nelaikytinas ir už tokios transporto priemonės vairavimą esant vairuotojui neblaiviam baudžiamoji atsakomybė nekyla. Apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad motorinį dviratį vairuojančiam asmeniui, kuris tai daro būdamas neblaivus, kai jam nustatomas didesnis nei 1,51 promilės girtumas, galima tiek baudžiamoji, tiek ir administracinė atsakomybė ir kad išteisintojo veiksmai nesiekia tokio pavojingumo lygio, kad jam būtų būtina taikyti baudžiamąją atsakomybę. Kasaciniame skunde prokuroras nurodė, kad išteisintojo vairuota transporto priemonė pagal techninius parametrus atitinka mopedo sąvoką, apibrėžtą SEAKĮ 2 straipsnio 33 dalyje, todėl jis trauktinas baudžiamojon atsakomybėn pagal BK 281¹ straipsnio 1 dalį.

Pasisakydamas dėl atsakomybės už motorinio dviračio vairavimą esant neblaiviam, kasacinis teismas išaiškino, kad už motorinio dviračio vairavimą esant neblaiviam, kai nustatytas 1,51 ir daugiau promilių neblaivumas, yra nustatyta tiek baudžiamoji (BK 281¹ straipsnio 1 dalis), tiek administracinė (ANK 428 straipsnio 8 dalis) atsakomybė ir, kol įstatymų leidėjas neišsprendė šio įstatymų leidybos broko, šią įstatymų kolizijos problemą turi spręsti įstatymus taikantys subjektai, vadovaudamiesi teisės teorijoje suformuluota taisykle – vėlesnė, naujesnė norma nugali senesniąją (lot. *lex posterior derogat legi priori*). Teisėjų kolegija konstatavo, kad įstatymas, kuriuo už motorinių dviračių vairavimą būnant neblaiviam, kai nustatytas 1,51 ir daugiau promilių neblaivumas, buvo nustatyta administracinė atsakomybė, yra naujesnis nei įstatymas, kuriuo už tokią pačią veiką buvo nustatyta baudžiamoji atsakomybė, dėl to taikant minėtą įstatymų kolizijos išsprendimo taisyklę asmeniui, padariusiam tokią veiką, turi būti taikoma ANK 428 straipsnio 8 dalyje nustatyta atsakomybė.

Kasacinis teismas nurodė, kad išteisintasis vairavo dviratį, turintį variklį, todėl jis vairavo motorinę transporto priemonę. Pagrindinius su transporto priemonių technine būkle susijusius reikalavimus nustato SEAKĮ, t. y. maksimalus greitis, variklio darbinis tūris ir didžiausioji naudingoji galia. Išteisintojo vairuotos savadarbės motorinės transporto priemonės techninės charakteristikos tiesiogiai neatitinka nė vienos iš SEAKĮ 2 straipsnyje apibūdintų motorinių transporto priemonių charakteristikų. Šios transporto priemonės maksimalus greitis atitinka mopedams nustatytą greitį, variklio darbinis tūris – motociklams nustatytą tūrį. Be to, specialisto išvadoje nustatyta ne išteisintojo vairuotos motorinės transporto priemonės variklio didžiausioji naudingoji galia, o variklio mechaninė galia, reikalinga pasiektam maksimaliam greičiui palaikyti (apie 0,74 kW), todėl pagal šį rodiklį ši transporto priemonė negali būti priskirta motoriniams dviračiams. Taigi teisėjų kolegija nusprendė, kad išteisintojo vairuota savadarbė motorinė transporto priemonė negali būti priskirta motoriniams dviračiams, nes mažiausiai dvi šios transporto priemonės techninės charakteristikos viršija SEAKĮ 2 straipsnio 40 dalyje nurodytas motorinių dviračių technines charakteristikas. Taigi kasacinis teismas padarė išvadą, kad išteisintojo vairuota savadarbė motorinė transporto priemonė yra BK 281¹ straipsnio 1 dalyje nurodyto nusikaltimo padarymo

priemonė. Apeliacinės instancijos teismas, šią priemonę priskirdamas motoriniams dviračiams, neteisingai aiškino ir taikė SEAKJ 2 straipsnio 40 dalį.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija apeliacinės instancijos teismo nutartį panaikino ir perdavė bylą iš naujo nagrinėti apeliacine tvarka.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 16 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-578-1073/2026

2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymo laikymasis

BPK 20 straipsnio 1, 3 ir 4 dalių nuostatų laikymasis

Dėl daugiavfunkcės pažeidimų kontrolės sistemos (toliau – DPKS) fiksuotų transporto priemonių ir jų fiksavimo šaltinių duomenų bazėje saugomų duomenų atitikties įrodymams keliamiems reikalavimams

Kasaciniuose skunduose buvo teigiama, kad DPKS duomenys byloje nepagrįstai pripažinti įrodymais, nes Muitinės kriminalinė tarnyba pažeidė 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (toliau – BDAR), kadangi DPKS rinko ir neribotą laiką kaupė informaciją apie visų transporto priemonių judėjimą. Taip, anot kasatorių, buvo pažeistos BPK 20 straipsnio 1, 3 ir 4 dalių nuostatos.

Teisėjų kolegija išaiškino, kad asmens duomenų tvarkymo teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į skirtingus duomenų apsaugos režimus. Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas netaikomas asmens duomenų tvarkymui, kurį kompetentingos institucijos atlieka nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo, baudžiamojo persekiojimo ar kitais teisėsaugos tikslais. Tokiais atvejais taikomas specialusis teisinis reguliavimas, nustatytas Direktyvoje (ES) 2016/680 ir ją įgyvendinančiuose nacionaliniuose teisės aktuose.

Kasacinis teismas taip pat pažymėjo, kad asmens duomenimis gali būti laikomi ne tik duomenys, tiesiogiai identifikuojantys asmenį, bet ir netiesioginiai identifikatoriai, jeigu juos pagrįstai galima susieti su konkrečiu fiziniu asmeniu. Tokiais duomenimis gali būti ir transporto priemonės valstybinis numeris. Tačiau vien tai, kad duomuo laikytinas asmens duomenimis, savaime nereiškia, kad jį draudžiama tvarkyti. Tokiu atveju būtina nustatyti teisėtą duomenų tvarkymo pagrindą, tikslą, taip pat įvertinti tvarkymo būtinumą ir proporcingumą.

Apžvelgiamoje byloje nustatyta, kad Muitinės departamentas turėjo teisinį pagrindą gauti ir naudoti transporto priemonių duomenis, vykdydamas jam įstatymų pavestas funkcijas – muitų teisės aktų pažeidimų prevenciją ir tyrimą, kriminalinę žvalgybą bei ikiteisminį tyrimą. Kasacinis teismas pabrėžė, kad duomenų tvarkymui taikytiną teisinį režimą lemia ne pats duomenų pobūdis, o jų tvarkymo tikslas: jeigu transporto priemonių duomenys naudojami teisėsaugos funkcijoms – nusikalstamų veikų prevencijai, tyrimui, atskleidimui ar baudžiamajam persekiojimui, jų tvarkymui taikomas specialusis duomenų apsaugos režimas.

Nagrinėjamu atveju DPKS kamerų duomenys apie transporto priemonių numerius buvo saugomi neišskiriant konkrečiai su nuteistuoju susijusių duomenų. Tik ikiteisminio tyrimo metu nustatčius galimą nuteistojo ryšį su nusikalstamų veikų padarymu ir jo naudotus automobilius, buvo atlikta šių automobilių judėjimo pagal DPKS kamerų duomenis analizė. Teisėjų kolegija konstatavo, kad Muitinės kriminalinė tarnyba veikė kaip ikiteisminio tyrimo įstaiga, turėjo teisę tvarkyti netiesiogiai asmenį identifikuojančius duomenis, o šie buvo naudojami siekiant nustatyti nusikalstamą veiką padariusius asmenis. Todėl nėra pagrindo pripažinti, kad DPKS duomenys neatitiko įrodymams keliamo leistinumą reikalavimo ar kad buvo pažeista nuteistojo ir jo šeimos narių teisė į privatų gyvenimą.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija konstatavo, kad DPKS duomenys atitiko įrodymams keliamą leistinumą reikalavimą, todėl kasatorių argumentus dėl BPK 20 straipsnio 1, 3 ir 4 dalių pažeidimo pripažino nepagrįstais.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 30 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-139-1073/2026

BPK 115 straipsnio nuostatų laikymasis

Dėl neturtinės žalos atlyginimo

Kasaciniais skundais buvo ginčijamas apeliacinės instancijos teismo priimtas sprendimas dėl neturtinės žalos atlyginimo. Nukentėjusiųjų ir civilinių ieškovų atstovas prašė kiekvienam civiliniam ieškovui priteisti po 70 000 Eur, o civilinės atsakovės atstovas, priešingai, nesutiko su žalos atlyginimo priteisimu ir prašė priteistas sumas mažinti.

Kasacinis teismas nurodė, kad, pagal CK 6.250 straipsnio 2 dalį, nustatydamas neturtinės žalos dydį, teismas turi atsižvelgti į žalos pasekmes, žalą padariusio asmens kaltę, jo turtinę padėtį, kitas reikšmingas aplinkybes, taip pat vadovautis sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijais. Įstatyme nėra nustatyta nei baigtinio vertintinų kriterijų sąrašo, nei konkrečių neturtinės žalos atlyginimo ribų. Vienas iš kriterijų yra ir analogiškose ar panašiose bylose susiformavusi teismų praktika, tačiau ankstesnėse bylose priteisti žalos atlyginimo dydžiai negali būti laikomi privaloma teisine taisykle, nes kiekvienoje byloje reikšmingos faktinės aplinkybės gali skirtis. Be to, turi būti atsižvelgiama į bendrus ekonominius ir pragyvenimo lygio pokyčius.

Nagrinėjamoje byloje nukentėjusiais ir civiliniais ieškovais pripažinti keturi eismo įvykio metu žuvusiųjų giminaičiai, kurių kiekvienas prašė priteisti po 70 000 Eur neturtinės žalos atlyginimo. Apeliacinės instancijos teismas, vadovaudamasis teisiniu reguliavimu ir aktualia teismų praktika, civilinį ieškinį tenkino iš dalies: tėvams / seneliams A. A. ir A. V. priteisė po 50 000 Eur, seseriai / tetai E. V. – 25 000 Eur, močiutei / prosenelei O. R. – 15 000 Eur. Teismas pažymėjo, kad didesnės nei įprastai teismų praktikoje priteisiamos sumos galimos išskirtinėmis aplinkybėmis, be kita ko, kai žūsta nepilnametis, vienintelis vaikas šeimoje ar keli šeimos nariai. Kartu teisėjų kolegija nurodė, kad nagrinėjamu atveju priteistos sumos nėra mažesnės nei formuojamoje teismų praktikoje.

Kasacinis teismas konstatavo, kad apeliacinės instancijos teismas, sprenddamas dėl neturtinės žalos dydžio, įvertino žuvusiųjų ir nukentėjusiųjų emocinį ryšį, jų patirtus ir vis dar patiriamus išgyvenimus, teisingumo, sąžiningumo ir proporcingumo principus, taip pat tai, kad dėl neatsargių nuteistojo veiksmų žuvo du žmonės. Apeliacinės instancijos teismas atsižvelgė ir į jo atsakomybę sunkinančių aplinkybių nebuvimą bei tai, kad jis bandė gelbėti sugyventinę ir mažametę dukterį. Šiame kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad civilinės atsakovės argumentai dėl vienos iš žuvusiųjų rizikingo elgesio šiuo atveju nesudarė pagrindo mažinti priteisto žalos atlyginimo dydžio.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatavo, kad nėra teisinio pagrindo nei didinti, nei mažinti apeliacinės instancijos teismo priteisto neturtinės žalos atlyginimo, todėl kasacinių skundų argumentus, susijusius apeliacinės instancijos teismo sprendimu dėl neturtinės žalos atlyginimo, atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-125-594/2026

III. CIVILINĖS BYLOS

Asmenys

Dėl advokato drausminės atsakomybės individualizavimo

Byloje ginčas kilo po to, kai Advokatų garbės teismas ieškovui (advokatui) pritaikė drausminę atsakomybę – skyrė papeikimą – už pareigos būti lojaliam ir sąžiningam klientams pažeidimą. Ieškovas kreipėsi į teismą, prašydamas panaikinti tokį Advokatų garbės teismo sprendimą ir drausmės bylą nutraukti. Ieškovas nurodė, kad dalį paslaugų klientams teikė kiti advokatai (paslaugų subteikėjai), todėl atsakomybė jam taikyta nepagrįstai.

Pirmosios instancijos teismas sprendimu ieškinį atmetė. Apeliacinės instancijos teismas nutartimi pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

Kasacinio teismo vertinimu, paslaugų teikimo sutartis sudaręs advokatas privalo, net ir pasirinkęs pasitelkti trečiuosius asmenis (subteikėjus) šioms paslaugoms teikti, išlikti lojalus klientui, su juo bendradarbiauti, advokatui kylančias pareigas vykdyti sąžiningai, veikti geriausiaisiais kliento interesais ir kitaip užtikrinti jam keliamų advokato veiklos ir etikos standartų išlaikymą. Kasacinis teismas pažymėjo, kad ieškovui teko asmeninė pareiga užtikrinti tinkamų ir kokybiškų paslaugų teikimą, laikytis advokato profesinę veiklą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų, todėl vėlesni susitarimai su subteikėjais neatleido ieškovo nuo atsakomybės už netinkamai suteiktas teises paslaugas ir teisės aktų, reglamentuojančių advokato profesinę veiklą, reikalavimų pažeidimą.

Kasacinis teismas pabrėžė, kad ieškovui drausminė atsakomybė bet kuriuo atveju buvo pritaikyta ir už jam pačiam tiesiogiai teikiant paslaugas padarytus advokato veiklos ir profesinės etikos pažeidimus. Kasacinis teismas nurodė, kad net ir vieno kliento atžvilgiu padaryta klaida yra ne mažiau reikšminga advokato veiklos ir profesinės etikos standartų palaikymo prasme, nei kai tokių klaidų padaroma kelios (ir daugiau) ar kai klaidų padaroma

kelių klientų atžvilgiu. Todėl net ir atskiri ieškovo padaryti pažeidimai (kuriuos yra pripažinęs ir pats ieškovas) pripažintini pakankamu pagrindu taikyti jam drausminę atsakomybę, ypač atsižvelgiant į tai, jog ieškovui pritaikyta viena lengviausių drausminės atsakomybės formų – papeikimas.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. liepos 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-109-421/2026

Daiktinė teisė

Dėl maksimaliąją hipoteką viršijančios prievolių dalies išieškojimo

Pareiškėjai prašė panaikinti antstolio patvarkymą dėl prašymo perskaičiuoti skolos sumą ir įpareigoti antstolį perskaičiuoti iš pareiškėjų išieškomas sumas vykdomojoje byloje, atsižvelgiant į maksimaliosios hipotekos sumą. Pareiškėjai nurodė, kad su kreditoriumi sudarytoje sutartyje dėl hipotekos aiškiai įtvirtino, jog maksimaliosios hipotekos dydis yra 200 000 Eur, ir notarė nurodė, kad vykdomasis įrašas yra atliktas pagal maksimaliosios hipotekos sandorį, todėl antstolis, vykdydamas išieškojimo procedūrą, turėjo apskaičiuoti išieškomas sumas pagal notarės išduotą vykdomąjį įrašą, atsižvelgdamas į maksimaliosios hipotekos sumą. Antstolis patvarkymu netenkino pareiškėjų skundo ir jį persiuntė nagrinėti teismui. Suinteresuotas asmuo atsiliepimu prašė pareiškėjų skundą atmeti. Tvirtino, kad pareiškėjai praleido notarės išduoto vykdomojo dokumento apskundimo terminą. Pabrėžė, kad notarės vykdomasis įrašas tik apibrėžia antstolio veiklos ribas, į kurias jis privalo atsižvelgti vykdomo procese atlikdamas CPK nustatytus veiksmus. Notarės išduotas vykdomojo įrašo papildymas yra skirtas antstoliui informuoti, kokią sumą jis turi išieškoti tik iš hipoteka įkeisto turto, likusi skola turi būti išieškota bendra tvarka iš kito pareiškėjų turto.

Pirmosios instancijos teismas nutartimi pareiškėjų skundą atmetė. Apeliacinės instancijos teismas nutartimi pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

Kasacinis teismas nurodė, kad maksimalioji hipoteka išsiskiria iš kitų hipotekos sandorių rūšių tuo, kad ja gali būti užtikrinamas ne konkretus, žinomas ir nurodomas įkeitimo metu skolinis įsipareigojimas, o maksimali įkeičiamu daiktu užtikrintų įsipareigojimų apsaugojimo suma (CK 4.182 straipsnio 1 dalis). Kadangi sudarant maksimaliosios hipotekos sandorį nenurodomas konkretus turtinės prievolės dydis, turtinei prievolei viršijus maksimalią hipotekos sumą viršyta suma lieka neužtikrinta ir išieškoma bendrąja ginčo teiseną, tai reiškia, kad atitinkama prievolė turi būti konstatuota teismo sprendimu, o iki tol jos priverstinis išieškojimas negalimas. CK 4.193 straipsnio 1 dalies nuostatos, esant maksimaliajai hipotekai, reiškia, kad jeigu įkeisto ir realizuoto turto vertės neužtenka patenkinti maksimaliosios hipotekos dydžio skolininko įsipareigojimų sumai, kreditorius turi teisę reikalauti, kad antstolis tęstų likusios sumos, neviršijančios maksimaliosios hipotekos dydžio, išieškojimą bendrąja įstatymų nustatyta tvarka toje pačioje vykdomojoje byloje. Jeigu kreditoriaus pagrindinio reikalavimo – pagrindinės prievolės – dydis viršija maksimaliosios hipotekos sumą, priverstinis likusios sumos išieškojimas toje pačioje vykdomojoje byloje negalimas, kadangi

tam nėra teisinio pagrindo. Kompensuojamosios palūkanos ir netesybos, kaip papildomos prievolės, nuo maksimaliąją hipoteka užtikrintos pagrindinio reikalavimo sumos gali būti išieškomos – iki maksimaliosios hipotekos sumos – pagal hipotekos taisykles, virš šios sumos – bendrąja įstatymų nustatyta tvarka.

Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad antstolis vykdė notaro vykdomąjį dokumentą dėl skolos, palūkanų, delspinigių už kiekvieną uždelstą dieną iki prievolės visiško įvykdymo, kompensuojamųjų palūkanų ir kreditoriaus išlaidų atlyginimo išieškojimo. Hipoteka įkeistas turtas parduotas iš pirmųjų varžytynių už mažesnę sumą, nei yra įregistruota maksimalioji hipoteka (200 000 Eur), hipotekos kreditoriaus reikalavimas nėra patenkintas. Pagrindinės prievolės, skolos ir mokėjimo palūkanų, suma – 140 000 Eur – nesiekia maksimaliąją hipoteka užtikrintos sumos. Dėl to buvo konstatuota, kad kompensuojamųjų palūkanų ir delspinigių, kaip papildomų prievolių, išieškojimas, nepakakus įkeisto turto vertės, antstolio teisėtai tęsiamas pagal bendrąsias priverstinio vykdymo taisykles.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. rugpjūčio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-116-469/2026

Sutarčių teisė

Dėl išlaikymo iki gyvos galvos sutarties esminio pažeidimo ir įrodinėjimo naštos paskirstymo, rentos gavėjui pareiškus ieškinį dėl tokios sutarties nutraukimo

Santuokos nutraukimo byloje savarankiškus reikalavimus pareiškiantis trečiasis asmuo, rentos gavėja, pateikė ieškinį dėl išlaikymo iki gyvos galvos sutarties nutraukimo, prašydama nutraukti jos, ieškovės (rentos gavėjos vaikaitės) ir atsakovo (rentos gavėjos vaikaitės sutuoktinio) sudarytą išlaikymo iki gyvos galvos sutartį, taikyti restituciją ir jos nuosavybėn grąžinti išlaikymo iki gyvos galvos sutarties pagrindu ieškovei ir atsakovui perleistą ginčo turtą – pusę gyvenamojo namo, malkinės, tvarto ir kitų inžinerinių statinių.

Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad rentos mokėtojai neįrodė tinkamai ir nuolat vykdę sutartimi prisiimtą pareigą išlaikyti rentos gavėją, konstatavo esminį sutarties pažeidimą ir tenkino rentos gavėjos reikalavimą – nutraukė išlaikymo iki gyvos galvos sutartį ir taikė restituciją. Apeliacinės instancijos teismas pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

Kasacinis teismas išaiškino, kad išlaikymo iki gyvos galvos sutarties esmė suponuoja, jog rentos mokėtojas turi pareigą, o ne teisę teikti išlaikymą rentos gavėjui iki gyvos galvos – atlikti tam tikrus veiksmus (aprūpinimo, tvarkymo ar priežiūros darbus ir (ar) paslaugas) rentos gavėjo naudai. Išlaikymo iki gyvos galvos sutartimi prisiimta rentos mokėtojo pareiga – teikti išlaikymą rentos gavėjui – turi būti įgyvendinama nuo sutarties sudarymo, jos vykdymas nėra nukeliamas į ateitį. Tokio pobūdžio įsipareigojimai yra kasdieninio pobūdžio, juos būtina vykdyti nuolat, tęstinai, o ne epizodiškai ar kartkartėmis. Tai reiškia, kad tokie įsipareigojimai turi būti vykdomi pačių rentos mokėtojų iniciatyva ir neturi būti laukiama ir priklausyti nuo to,

ar rentos gavėjas išreikš pageidavimą gauti rentos sutartyje nustatytą išlaikymą, ar reikš pretenzijas dėl netinkamo išlaikymo pareigos vykdymo. Rentos gavėjo savarankiškumas ir finansinis stabilumas taip pat nepanaikina rentos mokėtojo pareigos teikti išlaikymą rentos gavėjui. Tai, kad priklausomai nuo asmens amžiaus ar kitų aplinkybių gali skirtis rentos gavėjo naudai atliekamų tam tikrų išlaikymo veiksmų mastas, jų dažnumas, nepaneigia išlaikymo nuolatinumo pobūdžio.

Taip pat kasacinis teismas išaiškino, kad rentos mokėtojas išlaikymo prievolę rentos gavėjui turi vykdyti asmeniškai, jeigu išlaikymo iki gyvos galvos sutartyje nenustatyta trečiųjų asmenų teisės įvykdyti sutartį už rentos mokėtoją. Rentos mokėtojas taip pat turi teisę pasitelkti trečiuosius asmenis šiai prievolei įvykdyti, jei dėl objektyvių nuo jo paties nepriklausančių priežasčių jis negali asmeniškai pasirūpinti rentos gavėju. Tokiu atveju, siekdamas įrodyti, kad jis tinkamai įvykdė rentos gavėjo išlaikymo prievolę, turi pateikti įrodymus, kad jis pasitelkė trečiuosius asmenis išlaikymo prievolei įvykdyti ir kad pasitelkti tretieji asmenys prievolę įvykdė ar kad tretieji asmenys prievolę už skolininką įvykdė savo iniciatyva. Rentos mokėtojo trečiųjų asmenų pasitelkimas išlaikymo prievolei įvykdyti turi būti valinis rentos mokėtojo veiksmas pasitelkti trečiuosius asmenis, kad jie pasirūpintų rentos gavėju; iš trečiųjų asmenų savo iniciatyva atlikto prievolės įvykdymo už rentos mokėtoją (skolininką) taip pat turi būti aišku, kad jie šią prievolę įvykdė už skolininką, o ne siekdami kito tikslo, pvz., vykdydami savo, kaip vaikų, prievolę savo tėvams arba dėl moralinių paskatų.

Kasacinis teismas nurodė, kad bylose dėl išlaikymo iki gyvos galvos sutarties esminio pažeidimo taikoma bendroji įrodinėjimo naštos paskirstymo taisyklė, jog įrodyti turi tas, kas teigia, ir negalima reikalauti įrodyti aplinkybes, kurių objektyviai neįmanoma įrodyti. Taigi, rentos gavėjas, siekdamas įrodyti, kad išlaikymo iki gyvos galvos sutartis buvo iš esmės pažeista, turi tokį esminį sutarties pažeidimą įrodyti tiek, kiek objektyviai įmanoma įrodyti aplinkybes, kad išlaikymas nebuvo teiktas, o rentos mokėtojas, siekdamas paneigti šias aplinkybes, turi įrodyti, kad išlaikymas rentos gavėjui buvo teiktas.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad dėl šeimos santykių ypatumų atsakovui (rentos mokėtoju) įrodinėjimas gali būti apsunkintas. Vis dėlto tai, kad atsakovui įrodinėjimo procesas yra ar gali būti apsunkintas, nesudaro sąlygų persikirstyti įrodinėjimo našta. Reikalavimas, kad būtent rentos gavėjas įrodytų faktą, jog išlaikymas jam, kaip rentos gavėjui, nebuvo teiktas, reikštų reikalavimą įrodyti, kad kažko nėra, t. y. įrodyti neįmanomas įrodyti aplinkybes (lot. *probatio diabolica*). Be to, tai, kad įrodinėjimo procesas gali būti apsunkintas, nereiškia, kad jis objektyviai yra neįmanomas.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. rugpjūčio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-108-1075/2026

Civilinė atsakomybė

Dėl verslo sprendimų priėmimo taisyklės taikymo ir teismo pareigos motyvuoti sprendimą turinio

Ieškovė (bankrutavusi kooperatinė bendrovė kredito unija) prašė teismo priteisti solidariai iš atsakovų – ieškovės paskolų komiteto narių, pritarusių konkrečių paskolų išdavimui, taip pat valdybos narių, priėmusių sprendimus dėl konkrečių paskolų išdavimo, ir paskolų gavėjų vadovų, ieškovei teikusių paraiškas ir kitus dokumentus, kurių pagrindu buvo išduotos paskolos, – žalos, padarytos atsakovų neteisėtais veiksmais, susijusiais su ieškovės išduotomis paskolomis septynioms skolininkėms (paskolų gavėjoms), atlyginimą. Ieškovė nurodė, kad paskolos buvo išduodamos pažeidžiant teisės aktų reikalavimus ir jas išduodant turėjo būti akivaizdu, kad jos nebus grąžinamos. Be to, paskolų grąžinimas nebuvo užtikrintas tinkamomis užtikrinimo priemonėmis. Visos paskolų gavėjos jau yra bankrutavusios, likviduotos ir išregistruotos, o ieškovės, kaip kreditorės, reikalavimai liko nepadengti. Ieškovės vertinimu, atsakovai laikytini atsakingais už atitinkamos žalos atsiradimą ta apimtimi, kiek jie, atlikdami savo pareigas, balsavo už paskolų suteikimą paskolų gavėjoms, o atsakovai skolininkių (paskolų gavėjų) buvę vadovai, kurie atstovavo skolininkėms (paskolų gavėjoms) santykiuose su ieškove, – už savo veiksmus, imant paskolas iš ieškovės.

Pirmosios instancijos teismas sprendimu ieškinį atmetė. Apeliacinės instancijos teismas sprendimu civilinės bylos dalį pagal ieškovės ieškinį vienam iš atsakovų dėl žalos atlyginimo nutraukė, patvirtinęs taikos sutartį, kitą pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį panaikino ir priėmė naują sprendimą – ieškinį tenkino iš dalies.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad verslo sprendimų priėmimo taisyklė taikoma, kai ieškinį vadovui pareiškia pats juridinis asmuo ir kai vadovo atsakomybė kildinama iš pareigų juridiniam asmeniui pažeidimo. Nagrinėjamu atveju tiesioginį ieškinį vadovams reiškia juridinio asmens, kuriam šie vadovavo, kreditorė. Sprendžiant dėl juridinio asmens valdymo organo nario atsakomybės už individualiam kreditoriui tiesiogiai padarytą žalą, jo veiksmų neteisėtumas vertinamas pagal CK 6.263 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą bendrąją pareigą nedaryti žalos kitam asmeniui. Juridinio asmens ir konkretaus jo kreditoriaus interesai tam tikru atveju gali nesutapti ar net būti priešingi, todėl bendrovės valdymo organo veiksmas (ar neveikimas) gali būti individualiam kreditoriui žalingas, tačiau nepažeisti juridinio asmens interesų ar net būti jam naudingas. Todėl tiesioginio kreditoriaus ieškinio bendrovės valdymo organų nariams atveju kreditorius turi įrodyti ne bendrovės interesų pažeidimą ar netinkamą jos valdymą, bet konkrečiai jį nukreiptus nesąžiningus vadovo veiksmus, kuriais buvo pažeista bendroji pareiga nedaryti kitam asmeniui žalos. Taigi, verslo sprendimų priėmimo taisyklė nėra tiesiogiai taikoma (nėra aktuali) vertinant jį konkretų kreditorių nukreiptus valdymo organo nario veiksmus.

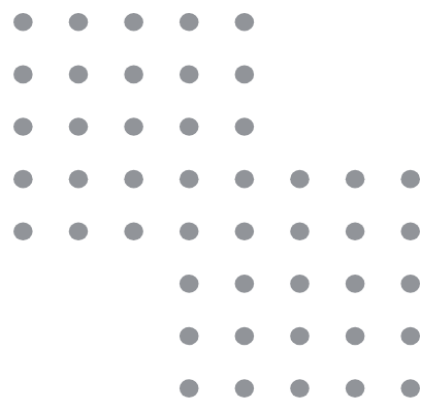
Kasacinis teismas nusprendė, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimas dėl dviejų atsakovių (paskolų gavėjų vadovų) atsakomybės yra nepakankamai motyvuotas. Tokia kasacinio teismo išvada padaryta, visų pirma, dėl to, kad nebuvo aiškiai nurodyta ir pagrįsta, ar atsakomybė taikytina atsakovėms kaip bendrovių vadovėms, ar (ir) kaip akcininkėms, ir, antra, nebuvo pakankamai aiškiai argumentuota, kokie konkretūs faktiniai veiksmai bei byloje esantys įrodymai pagrindžia atsakovių neteisėtus veiksmus, t. y. tai, jog jau paskolų sutarčių

sudarymo metu atsakovės žinojo, kad paskolų sutartimis prisiimtose paskolų gavėjų prievolės ieškovei nebus įvykdytos ar kad buvo siekiama suklaidinti ieškovę.

Kasacinis teismas išaiškino, kad tuo atveju, kai byloje yra pareikštas tiesioginis kreditoriaus ieškinys bendrovės valdymo organų nariams dėl individualios kreditoriaus patirtos žalos atlyginimo, teismo pareigos motyvuoti sprendimą turinį sudaro teismo sprendime konkrečiai nurodyti valdymo organo nario neteisėti veiksmai (turi būti aiškiai atskleista, koku teisiniu pagrindu ir kokia argumentavimo seka prieita prie išvados dėl veiksmų neteisėtumo) ir atitinkamai šią išimtinio pobūdžio juridinio asmens valdymo organo nario asmeninę atsakomybę pagrindžiančios aplinkybės (jų teisinis vertinimas). Vien valdymo organo nario (ar pačios bendrovės) veiksmų (jų visumos) išvardijimas, neatskleidžiant kiekvieno veiksmo teisinio vertinimo ir jų tarpusavio sąsajų reikšmės, negali būti vertinamas kaip pakankami motyvai išvadai dėl atliktų veiksmų neteisėtumo ir neatitinka teismo sprendimo motyvavimui keliamų reikalavimų.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino apeliacinės instancijos teismo sprendimo dalį ir šią bylos dalį perdavė šiam teismui nagrinėti iš naujo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. rugpjūčio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-112-1249/2026

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

Teisės tyrimų grupė

Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo procesinių sprendimų santraukos, parengtos informavimo tikslu. Oficialius sprendimų tekstus galite rasti [Teisės aktų registre](#) arba [Lietuvos teismų informacinės sistemos \(LITEKO\) viešojo sprendimų paieškoje](#).

GYNĖJŲ G. 6, 01109 VILNIUS
TEL. +370 5 2 616 466
EL.P. LAT@TEISMAS.LT